

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 17. oktober 2006

Indberetning nr. 9/2006

Sammenfatning

Finanslovsforslaget er gennemgående positivt modtaget i Lagtinget trods spørgsmålstejn fra oppositionens side ved det hensigtsmæssige i at gennemføre skattelettelser.

Fejl i importtallene for 2004, 2005 og 2006. Importen er meget højere end hidtil antaget og handelsbalanceunderskuddet er i konsekvens heraf større – især for 2005 og 2006.

Ingen olie eller gas i "Brugde-feltet"!

Formandskabet i den færøske forfatningskommission mener, at det er sandsynligt, at Danmark vil acceptere en færøsk "Stjórnarskipan" d.v.s. en selvstændig færøsk forfatning eller grundlov.!

Flyulykken med et Atlantic Airways fly fremskynder ikke en forlængelse af landingsbanen i Vágar.

Juridisk undersøgelse frikender landstyremand Bjarni Djurholm for embedsmisbrug.

Landsstyremandens præsentation af finanslovsforslaget

Landsstyremanden for finanser Bárður Nielsen, Sambandspartiet (Sambandsflokkurin) understreger i sin præsentation af finanslovsforslaget, at den økonomiske fremgang fortsætter i forøget tempo, at erhvervslivet oplever stor fremgang, at arbejdsløsheden er særdeles lav, og at det private forbrug er steget betydeligt i forhold til sidste år.

Bárður Nielsen anførte endvidere, at den økonomiske politik nu skal tilpasses de bedre omstændigheder, hvilket må ses som en erkendelse af, at der ikke mere er behov for beskæftigelsesstimulerende tiltag fra landsstyrets side.

Hovedtal i finanslovsforslaget:

- Samlede indtægter: 4,51 mia. kr., heraf
  - skat til landskassen: 1,701 mia. kr.
  - afgifter m.v.: 1,635 mia. kr.
  - bloktilskud og refusion af pensioner til lærere: 635 mio. kr.
  - udbytte fra offentligt ejede selskaber: 80 mio. kr.
- Samlede udgifter: 3,976 mia. kr., heraf
  - driftsudgifter: 3,693 mia. kr.
  - anlægsudgifter: 261 mio. kr.
  - renteudgifter: 22 mio. kr.

- DAU overskud: 74,5 mio. kr.
- Særlige indtægter som holdes uden for finanslovsforslaget (fra privatiseringer): 400 mio. kr.
- Der påregnes endvidere gennemført skattelettelser for 60 mio. kr. i 2007, hvilket er i overensstemmelse med koalitionsaftalen.

Lagtingets behandling af forslaget til finanslov for 2007

Efter Lagtingets 1. behandling af forslaget til finanslov i uge 41 er forslaget nu overgået til behandling i Lagtingets finansudvalg. Formand for finansudvalget er Anfinn Kallsberg, Folkeflokkun (Fólkaflokkurin).

Der åbenbares ikke store principielle modsætninger under 1. behandlingen af finanslovsforslaget. Alle partier udtrykte tilfredshed med, at der nu i modsætning til 2006 budgetteres med et overskud på ca. 75 mio. kr. Alle partier ser endvidere dette som et skridt hen mod en mere selv bærende færøsk økonomi.

Bloktilskuddet budgetteres uændret i forhold til 2006 til 615,5 mio. kr. Der er imidlertid ikke enighed blandt Lagtingets partier om, hvorledes man i fremtiden skal forholde sig til bloktilskuddet. Også indenfor landsstyrekoalitionen har der været meget forskellige opfattelser af dette, idet landstyremanden for finanser Bárður Nielsen angiveligt skulle have ønsket en pris- og lønregulering af bloktilskuddet, medens lagtingsmedlem Poul Michelsen (Folkeflokkun) i de færøske aviser har givet udtryk for, at han foretrækker en nedskæring af bloktilskuddet med 100 mio. kr. frem for en regulering.

Fra finanslovdebatten skal fremhæves landstyremanden for erhverv, Bjarni Djurholms forslag om, at de to eksisterende tunnelselskaber, som driver henholdsvis tunnelen til Vágur og til Nordøerne, slås sammen. Det sammenlagte tunnelselskab skulle så endvidere stå for anlæg og drift af den kommende tunnel til Sandoy. Befolkningstallet på Sandoy er på knap 1.500 og vil derfor ikke kunne generere indtægter fra tunnelafgifter i nær samme størrelsesorden som er tilfældet for de to andre undersøiske tunneller. Følges Bjarni Djurholms forslag, vil der blive tale om en takstmæssig udjævning mellem de mere og de mindre trafikerede tunneller.

Ordføreren for Socialdemokraterne (Javnarðarflokkurin) Kristian Magnussen forestiller sig i stedet, at de to eksisterende tunneller sælges og provenuet anvendes til bygningen af tunnelen til Sandoy!

Under behandlingen af finanslovsforslaget argumenterede Anfinn Kallsberg stærkt for gennemførelse af skattelettelser. Hans argument var, at når man beskattede spiritus og tobak for at forhindre eller nedsætte forbruget, så kunne man ud fra samme betragtninger anføre, at en beskatning af arbejdskraft nedsætter udbudet af arbejdskraft, hvilket imidlertid er økonomisk uhensigtsmæssigt.

Republikanernes finansordfører Páll á Reynatúgvu anførte under debatten, at han gerne så, at bloktilskuddet bliver afviklet over 10 år. Han ville have glædet sig, hvis overskuddet i finanslovsforslaget havde været endnu større. Han stillede sig ganske uforstående overfor de bebudede skattelettelser på baggrund af den foreliggende risiko for overophedning af økonomien.

I stedet for skattelettelser bør man ifølge Republikanerne anvende pengene til sociale omfordelinger i form af bedre barselsordninger og højere førtidspension.

Páll á Reynatúgvu gav endelig udtryk for, at republikanerne gerne ser, at der vil kunne skabes bred enighed blandt alle Lagtingets partier om en bindende offentlig udgiftsramme, hvis gyldighedsperiode skal gå udover den nuværende lagtingsperiode.

Centerpartiet (Miðflokkurin) går ind for en forhøjelse af folkepensionerne, og forholder sig kritisk til sygehusvæsenet, herunder til Landssygehusets samarbejde med Rigshospitalet. Lederen af partiets lagtingsgruppe, Jenis av Rana, har til de færøske medier udtalt, at han finder det ”rystende” at en undersøgelse udført af ”Health Consumer Powerhouse” placerer det danske sundhedsvæsen dårligt i forhold til de øvrige EU lande. Han foreslår at sygehusledelsen i fremtiden træffer aftaler med sygehusvæsen i andre lande end Danmark om behandling af færøske patienter. Svaret herpå fra landsstyret side er, at det står det færøske sygehusvæsen frit for at indgå sådanne aftaler med andre end danske sygehuse.

Nye – højere - tal for færøsk import!

Færøernes statistik offentliggjorde nye tal for importen den 11. oktober 2006. På grund af fejlagtige indberetninger fra Færøernes Told og Skat til ”Færøernes Statistik” er de hidtil anvendte tal for importen behæftet med betydelige fejl. Fejlen skyldes en forkert implementering af et stregkodesystem. Importen, i såvel 2004, 2005, og den forløbne periode af 2006, har således været meget større end tidligere offentliggjort.

Importen af varer i 2005 var i virkeligheden 220 mio. kr. større end tidligere offentliggjort, og importen i den forløbne periode (årets første 8 måneder) af 2006 er 250 mio. kr. større end hidtil opgjort. Tallet for 2004 er også fejlagtigt, men her er der kun tale om en merimport på 23 mio. kr. i forhold til de hidtidige tal. De rettede tal relaterer sig til de fleste varegrupper, undtaget olie, skibe og foder til havbrug.

Underskuddet på handelsbalancen i 2005 har været opgjort til 680 mio. kr. Da tallet i virkeligheden er 220 mio. kr. større vil det sige at underskuddet i 2005 var på 900 mio. kr. I 2004 har underskuddet været opgjort til 50 mio. kr. Det korrekte tal er 70 mio. kr.

For så vidt angår betalingsbalancen foreligger der for indeværende alene en opgørelse for 2004. Denne viste et overskud på 830 mio. kr. Det rette tal er nu 810 mio. kr., hvor handelsbalanceunderskuddet er opgjort til 70 mio. kr. Med et underskud på handelsbalancen i 2005 på 900 mio. kr. vil overskuddet på betalingsbalancen sandsynligvis være væk i 2005.

Importen for årets første 8 måneder ligger 22 pct. højere end for samme periode i 2005. Dette afspejler i høj grad den væsentlige aktivitet i færøsk økonomi.

Ingen olie eller gas i Brugde-feltet.

Ifølge færøske aviser er prøveboringerne, der har foregået i mere end to måneder, nu færdige i det såkaldte ”Brugde-felt”. ”Sosialurin” oplyser således fra ”pålidelige kilder”, at der hverken er fundet olie eller gas. I en pressemeddelelse fra den færøske geologiske myndighed ”Jarðfeingi” af 17. oktober hedder det, at boringen der blev foretaget på 478 m. vand nu er indstillet, efter at være nået ned på en dybde af 4.201 m. under havbunden. Boringen er den femte boring på det færøske område og den første, hvor der er boret gennem basaltlaget. Det har imidlertid vist sig at være uden problemer, at bore gennem basaltlaget. Ved prøveboringen er man ikke stødt på kulbrinter i nævneværdigt omfang, dog blev der målt spor af gas i boringen. Resultaterne af boringen vil nu blive nærmere analyseret.

Landstyremand for erhverv og energi Bjarni Djurholm udtaler i den forbindelse, at han selvsagt havde håbet, at der var blevet fundet olie eller gas i mængder som der er økonomi i at udvinde. Han

glædes imidlertid over den viden om undergrunden som boringen har givet, en viden som vil kunne anvendes ved tilrettelæggelsen af fremtidige borer.

Det færøske forfatningsarbejde.

Formandskabet for forfatningsarbejdet har på ”Stjórnarskipans” hjemmeside gjort sig nogle overvejelser til brug for den offentlige debat om, hvorledes man skal ”tackle” evt. danske indsigelser mod lovmedholdeligheden af en kommende færøsk forfatning.

Overvejelserne ser i oversættelse således ud :

”Da danskerne i 1953 udarbejdede og vedtog den nye grundlov, sagde den juridiske ekspertise i sine udtalelser, at hjemmestyrelsen måtte vurderes, at være i overensstemmelse med grundloven, thi ellers var grundloven ikke blevet sat i kraft.

Det samme siger vi. Når vi har tiltrådt denne ”Stjórnarskipan” (Forfatning), og den uimodsigt bliver gjort gældende og anvendt, så må den vurderes, at være i overensstemmelse med den nuværende ordening – eller at have ændret den nuværende ordening.

I alle tilfælde har vi ret til at sige, at vi anser den for i overensstemmelse med hjemmestyreordningen. Efter vor bedste mening vil danskerne ikke gøre indsigelse mod vort udkast, de vil hellere bryste sig i den vide verden af, hvor rummeligt der er i det danske rige. Men skulle den danske regering få ”rynker i panden”, så er der en udmærket anvisning i selve hjemmestyrelsen på, hvorledes uenighed skal løses. Vi vil dog ikke tage sorgerne på forskud, selvom fremgangsmåden i hjemmestyrelsen (til løsning af uenighed) aldrig har været brugt, thi danskerne vælger altid at sige, at det som er sat i kraft, må være i orden.

Alle færinger må tage stilling til, om de kan tilslutte sig forslaget om en ”Forfatning for Færøerne” og det – bare det – afgør om den bliver gældende.”¹

Som tidligere indberettet forventer den færøske forfatningskommission, at aflevere sit forslag til lagmanden med udgangen af dette år. Herefter skal forslaget behandles og vedtages af Lagtinget, hvorefter det skal til folkeafstemning på Færøerne.

Atlantic Airways

I kølvandet på flyulykken den 10. oktober, hvor et fly fra Atlantic Airways med 16 ombord forulykkede og fire ombordværende omkom, er der i de færøske medier rejst spørgsmål om, hvor sikker flytypen BA-146 er, samt mere specifikt om Atlantic Airways prioritering af flyvesikkerheden.

Ulykken skete på den regionale flyveplads Stord i Norge, som har en landingsbane på 1200 m. d.v.s. en bane af næsten tilsvarende længde som landingsbanen i Vágar, der er 1250 m. Atlantic Airways var chartret af den norske koncern Aker Kværner med den opgave at flyve ansatte til destinationer, hvor Aker Kværner udfører opgaver i Norge.

Repræsentanter for de norske fagforeninger, som organiserer de ansatte indenfor olie og gas industrien har til medierne udtalt sig kritisk både om flytypen og om sikkerhedsniveauet i Atlantic Airways og henvist til, at der så sent som dagen før ulykken på et personalemøde blev stillet spørgsmål til sikkerheden.

---

¹ Oversættelse: Søren Christensen

Atlantic Airways har tidligere måttet gennemføre sikkerhedslandinger i Bergen i stedet for i Vágur på grund af tekniske problemer med BA-146.

BA-146 anses på Færøerne som en særdeles velegnet flytype til beflyvning af Vágur og selskabet anvender udelukkende denne flytype, som er bygget til start og landing på korte baner. Også det nyetablerede selskab FaroeJet benytter BA-146.

Atlantic Airways, som ejes af det færøske landsstyre, har indtil nu været en uomtvistelig succes. Selskabet har i de seneste år haft en betydelig vækst i omsætningen – fra 148 mio. kr. i 2000, til 380 mio. kr. i 2005 og står, som nævnt i tidligere indberetninger over for en privatisering.

Repræsentanter for Atlantic Airways ledelse har over for de færøske medier understreget, at der under ingen omstændigheder bliver gået på kompromis med sikkerheden og har henvist til, at selskabet er under tilsyn af Statens Luftfartsvæsen.

Landstyremand for erhverv Bjarni Djurholm udtalte til avisen ”Sosialurin” den 12. oktober 2006, at alle anklager mod selskabet skal tages alvorligt og undersøges, så der ikke efterlades tvivl om sikkerheden. Han oplyser endvidere, at ulykken ikke medfører en fremskyndelse af forlængelsen af banen i Vágur. Arbejdet hermed forventes igangsat i 2007 eller senest i 2008.

Juridisk undersøgelse af landstyremand Bjarni Djurholms embedsførelse.

Som det fremgik af indberetning nr. 6/2006 iværksatte lagmanden den 30. maj 2006 en juridisk undersøgelse af en klage over landsstyremand for erhverv, Bjarni Djurholms embedsførelse. Undersøgelsen er foretaget af Sjúður Rasmussen, der er juridisk medarbejder i lagmandens kontor. Resultatet forelå den 13. september 2006. Bjarni Djurholm frikendes fuldstændig i undersøgelsen.

Klageren er den tidligere formand for ”Framtaksgrunnurin” (Færøernes Erhvervsudviklingsinstitut) Dagmar S. Joensen, som uden sammenhæng med denne sag for knap et år siden blev afskediget som direktør for Færøernes spiritusmonopol. Både spiritusmonopolet og ”Framtaksgrunnurin” henhører imidlertid under landsstyreområdet for erhverv og på denne måde hænger sagerne i en vis udstrækning sammen i offentlighedens - og formentlig også i klagerens - optik.

Dagmar S. Joensen havde offentligt beskyldt Bjarni Djurholm for ved telefoniske henvendelser at have givet udtryk for landsstyrets holdninger i konkrete sager som var bestyrelsen i ”Framtaksgrunnurins” ansvar. Derved skulle han have lagt et utilbørligt pres på bestyrelsen i ”Framtaksgrunnurin” og således have søgt at påvirke bestyrelsens afgørelser om salg af virksomheder.

Undersøgeren påpeger selv i sin rapport, at der ikke er tale om en uvildig undersøgelse al den stund at undersøgeren er ansat på lagmandskontoret og henviser derfor til, at undersøgelsen ikke forhindrer Lagtinget i at gøre et politisk ansvar gældende. Juridisk er man ej heller afskåret fra at gøre ansvar gældende efter § 5 i lagtingsloven om ansvar for landsstyremedlemmer (den færøske ministeransvarlighedslov). Selvom der fra oppositionens side har været fremført en vis kritik af den valgte undersøgelsesmetode, er der imidlertid ikke noget der tyder på, at sagen får hverken juridiske eller politiske konsekvenser for Bjarni Djurholm.

Med venlig hilsen

Søren Christensen